

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πέμπτος

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Γανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτησιακαί.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

18 Ἰουνίου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΗΤΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ

Α. Μαυροκορδάτος

Χαρακτηρισμός τοῦ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ

Ὁ Μαυροκορδάτος ὑπῆρξεν ὁμολογουμένως ὁ ἐξοχώτερος πολιτικός ἀνὴρ ὃν παρήγαγεν ἡ ἐπανάστασις, ἐπενεργήσας ὡς οὐδεὶς ἄλλος εἰς τὴν τύχην τοῦ ἔθνους διὰ τε τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐλαττωμάτων. Αἰμύλος τοὺς τρόπους, εὐφυῆς περὶ τὸ λέγειν, ἐπιτηδεῖος περὶ τὸ γράφειν, δεξιὸς περὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἀνθρώπων, ἠγάπησε καὶ ἐπεζήτησε τὴν ἀρχὴν διὰ παντός σχεδὸν τοῦ βίου. Οὐδὲ λέγομεν τοῦτο ἵνα καταμνησθῶμεν αὐτοῦ· ἡ φιλαρχία εἶναι πάθος γενναῖον. Ὅχι ἡ ἄγονος καὶ νόθουρος φιλαρχία, ἣν εἶδομεν πολλάκις, καὶ, ὡς μὴ ὄφελε, βλέπομεν ἔτι λυμαινομένην τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ ἡ φιλαρχία ἥτις, ἡ σώζει τὴν πατρίδα, ἡ τοῦλάχιστον ὑπηρετεῖ αὐτὴν λυσitelῶς. Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος τῷ μὲν 1822 ἔσωσε τὸ Μεσολόγγιον· τῷ δὲ 1824 παρεσκεύασε διὰ προνοίας πολλῆς καὶ συντόνου ἐνεργείας τὴν ἔνδοξον τῆς πόλεως ἐκείνης κατὰ τὰ δύο ἐπόμενα ἔτη ἄμυναν· τῷ δὲ 1825 ἐρρίψκοινδύνευσεν ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης ἐν Σφακτηρίᾳ· δι' ὅλης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως διεξήγαγε τὰ ἐξωτερικὰ αὐτῆς πράγματα, ἐργασθεὶς μὲν ἐπιτηδειῶς εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος διάπλaxιν τῆς κοινῆς ἐν τῇ Δύσει γνώμης, ὡς οὐδεὶς δὲ τῶν Ἑλλήνων ἄλλος συντελέσας εἰς τὸ νὰ παρασκευασθῇ τὴν σωτήριον τῶν Δυνάμεων ἐπέμβασιν. Ὁφείλομεν δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ διπλωματία τῆς ἐπαναστάσεως ἀνεδείχθη ὅσον ἐνδέχεται ἐπιτηδεῖα καὶ ἀναμφίβως ἀσυγκρίτῳ ἐπιτηδειοτέρῳ τῶν τρώπων καθ' οὓς διεξήχθησαν εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους αἱ ἐξωτερικαὶ ἡμῶν σχέσεις. Τοῦτο δὲ ὀφείλεται ἰδίως εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον, ὅστις, δυνάμεθα εἰπεῖν, διετέλεσεν ἐπὶ 7 ὅλα ἔτη ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ τοι μηδέποτε διορισθεὶς τοιοῦτος ἐπισήμως.

Ἄλλ' ἐνῷ τοσοῦτον ἦτο δεξιὸς περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν διεθνῶν τῆς Ἑλλάδος συμφερόντων,

εἰς δὲ τὰ πολεμικὰ πράγματα ἔπραττε πᾶν ὅ,τι ἦτο δυνατόν νὰ πράξῃ ἄνθρωπος μὴ ὢν ἐξ ἐπαγγέλματος στρατιωτικὸς, ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν δὲν εἶχεν εἰμὴ τὸ ἥμισυ ἀκριβῶς τῶν ἀρετῶν ὅσαι ἀπαιτοῦνται ἵνα εὐδοκιμήσῃ ἐν αὐτῇ ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ· ἦτο εὐφρέστατος εἰς τὸ νὰ διαγινώσκῃ τὸ τρωτὸν μέρος ἐκάστου καθεστῶτος, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἐξίσου εὐτυχῆς εἰς τὴν εὔρεσιν τῆς προσηκούσης θεραπείας. Ὅτε ἀφίκετο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνεγνώρισε τὴν ἀρχὴν τοῦ Ὑψηλάντου, ὅπως αὕτη εἶχεν ἤδη ἀναγνωρισθῆ ὑπὸ τῶν νήσων καὶ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ τῆς Πελοποννήσου. Τὴν ἐπιούσαν τῆς ἀποβάσεώς του εἰς Μεσολόγγιον, ἦτοι τὴν 22 Ἰουλίου 1821, ἔγραφε πρὸς αὐτόν· «Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐγὼ κρέμαμαι ἀπὸ τὰς προσταγὰς τῆς, τὰς ὁποίας θεωρῶ ὡς προσταγὰς τῆς πατρίδος. . . . Ἄς προσταξῆ, ἄς δώσῃ τὰς ἀναγκαῖας ὁδηγίας, καὶ θέλει εὔρει εἰς ἐμὲ δοῦλον πιστὸν τῆς πατρίδος. . . .» Μετ' οὐ πολὺ δὲ πάλιν ἔγραφε πρὸς αὐτόν· «Πρέπει νὰ συστηθῇ εἰς Μεσολόγγιον αὐτὴ ἡ τοπικὴ διοίκησις, ἐξηρητημένη πάντοτε ἀπὸ ἐκείνην τῆς Πελοποννήσου· καὶ ἂν ἡ ἐκλαμπρότης τῆς στοχάζεται ὅτι εἰμπορῶ ὁ ἴδιος νὰ χρησιμεύσω εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῆς τῆς διοικήσεως, ἄς μὲ προσταξῆ, ὡς λογιζόμενον ἱεράς τὰς προσταγὰς τῆς, καὶ ἄς μὲ ἀποστείλῃ κανένα συνεργόν.» Ἐπειτα κληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ εἰς Τρίκορρα, ὅπου ἦτο τὸ γενικὸν στρατηγεῖον, προσῆλθε τῇ 14 Αὐγούστου. Ἐπειδὴ δὲ ἀφίκοιτο ἐν τῷ μεταξῷ καὶ ἀλληπάλληλοι αἰτήσεις τῶν ὀπλαρχηγῶν τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τῆς Αἰτωλίας περὶ ἀποστολῆς ἀξίου τινὸς προσώπου πολιτικοῦ, καὶ ἀπεσταλμένοι τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ἐπικαλούμενοι « ἄνθρωπον ἀξίον νὰ διοργανίσῃ πολιτικῶς αὐτάς», ὁ Ὑψηλάντης ἐπέτρεψε τὸ ἔργον εἰς τὸν Μαυροκορδάτον, προχειρισάμενος αὐτόν πληρεξούσιον αὐτοῦ. Ὁ Μαυροκορδάτος ἐζήτησε τότε βοηθὸν τὸν Νέγερν· ὁ δὲ Ὑψηλάντης καθ' ἀρχὰς ἀπεποιήθη, κατόπιν ὅμως ἐνδούς εἰς τὰς ἐπιμόρους τοῦ πληρεξουσίου του αἰτήσεις, ἐνέδωκε, συμβουλεύσας νὰ μὴ μεταχειρισθῇ τὸν ἄνθρωπον εἰμὴ «εἰς μικρὰ μόνον πράγματα, διότι δὲν εἶναι ἀρμόδιος διὰ μεγάλα.» Ἄλλ' ὁ Μαυροκορδάτος, ἰδὼν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα, ἤρχισεν ἔκτοτε νὰ διστάζῃ ἂν ὁ Ὑψη-